

izhaja vsaki torek in sobota. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljalati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

za oglase

se plačuje od četverostolpne peti vrste po 14 vin, za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin, in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

Misli v zapečku.

Počasi je pritisnila zima in naši hribi imajo prav debele, bele kučme. Hribovci se potegujejo za peč in rečejo tam kako modro o tem in onem. Sedaj ni več ravno nujnega dela in tako si očalec lahko mirno prižge tobak in modruje o svetu in življenju, o miru in vojski. Marsikaj ga zanima, kar še ni dosedaj vedel, marsikaj pozna naš očka že iz lastne skušnje. Časi so resni in zahtevajo tudi resnega človeka. Dandanes ne gre več, da bi človek živel kot nekdanji »iz roke v usta«, kakor pravimo, ampak povsod je treba premisleka, razuma. — Povsod se moramo vprašati, zakaj je to tako in ne drugače, zakaj je to prav in ono ne, četudi se nam morda na vid e z zdi ravno narobe.

Sédimo v zapeček in recimo kako besedo tudi o našem domačem življenju, o našem gospodarstvu, o našem duševnem napredku. V naših krajih so se zgodile v zadnjih desetletjih velike izpremembe. Po Vipavski dolini teče železnica, po Soški in Baški ravno tako. Za par kron je človek iz Bovca v Trstu, ali v Celovcu; kjer svoj čas niso poznali drugega kot lesen voziček, vozi danes avtomobil. Časi so se tedaj temeljito izpremenili; uprašanje je, ali gremo povsod tudi v duhu časa naprej, ali naše gospodarstvo odgovarja razmeram, ki jih je vstvarila nova doba. Slabi gospodarji bi bili, ako bi nikdar ne pogledali te strani našega javnega življenja. Povsod se piše o gospodarskem napredku, povsod se govori o tem na dolgo in široko, a dostikrat ta gospodarski napredek ni prav nič gospodarski, ampak obstoja le v tem, da ljudstvo dandanes več zapravi, kot nekdanj. Res je, nove razmere predrugečijo način življenja, način stanovanja in obleke, a zato je treba gledati, da se s stroški povišajo tudi dohodki. To se pravi še le gospodariti. Dobro pa gospodariti oni, ki uredi svoje razmere tako, da mu še nekaj ostane od dohodkov, oni, ki

dene še kako krono na stran. Časi so hudi, pravi ta ali oni, a vendar lahko rečemo, da so že bili dosti hujši kot so danes. Tem hudim časom je treba priti v okom ravno z umnim in skrbnim gospodarstvom. Koliko se v tem oziru greši po deželi! Njive tuptam ne pri našajo niti navadnih obrestih, kaj šele kak poseben dobiček. Kriv je posestnik, ki se ne briga za to, da bi kedaj menjal vrsto žita, ki ga seje na oni njivi. Ista vrsta je pri hiši že od pokojnega deda sem in nazadnje tako zrne res ne da več poštenega klasu. Zakaj bi se ne menjala vrsta sadeža in tako bi polje rodilo več in boljši pridelke in kmetovalec bi imel večji dobiček. Nočemo tega vzeti kot splošnost, a še vedno je takih posestnikov dosti preveč v naši deželi. Eden ima to, drugi ono gospodarsko napako. Eden se ne briga za živino, ne za gnoj, drugi ne za setve, ne za senoženje. Stroški pa so vendar vedno večji, ker tudi taki ljudje hočejo biti vedno kos vsaki novi, moderni potratu. In ako trpi toliko in toliko malih posestnikov, trpi cel narod. Veliko narodno škodo tedaj povzročujemo s takim gospodarstvom, ki ne zna urediti svojih stroškov po dohodkih. Gospodarska okrepitev pa nam je nujno potrebna, kajti brez te ne gre na noben način dalje. Le ako smo gospodarsko krepki, potem lahko gremo dalje, potem se lahko razvijemo tudi kulturno, duševno do višje stopinje. Brez prave gospodarske podlage je vsak kulturni napredek skoro popolnoma izključen, ali vsaj zadržan in pridušen. Prvo je tedaj, da smo gospodarsko krepki, da stojimo denarno trdno, potem se razvije kultura takorekoč sama ob sebi. Zato pa je nujna potreba razumnega gospodarstva; povsod moramo gledati, da že pri malem pridejo stroški v soglasje z dohodki. Preostanek bo dal obresti in kapital počasi raste. Ako bomo tako delali, se nam ni batj polomov in konkurzov, ki strašijo sedaj po deželi. Ravno neuspeli raznih liberalnih »gospodarjev« nam morajo

biti svarilen vzgled, kako ne smemo delati.

Z blagostanjem raste seveda tudi zavest in duševna moč vsakega naroda. Ne mislimo pri tem, da mora biti vsakdo učen kot kak jezični dohtar, a polagoma si vsak lahko pridobi primerno izobrazbo. To zahtevajo novi časi, in kdor ne gre s časom naprej, ta nazaduje. Naši stranki je bilo vedno geslo, da moramo korakati naprej za gospodarski in duševni napredek. Naj le kriče nasprotniki, da smo nazadnjaki, to je čisto postranska stvar. Naši gospodarski uspehi, naš kulturni napredek kaže in mora vedno kazati, da mi gremo z duhom časa naprej, nazaj pa gredo — »naprednjaki«. Marsikdo se še dobi, ki pravi, kaj je kmetu treba izobrazbe, kaj učenja? To načelo je čisto napačno. Tudi kmetovalec in posestnik na deželi dandanes mora s časom naprej, ker drugače ga drugi zatroje. Konkurenca je tako velika, da pride le oni, ki je res stvari kos, do kruha, kdor ni sposoben, težko pride kedaj na površje. In zato je za kmetovalca potrebno čitanje dobrih listov, ki mu v pravi obliki povedo, kaj je prav in kaj ni prav. Dandanes mora tudi vaščan imeti nekoliko več znanja o svetu in o zunanjih dogodkih kot nekdanj. Svoj čas je bilo dovolj, da je prišel krošnjar vsake kvatre v vas in prinesel kako zastarelo novico; dandanes ne za dostuje. Vsak mora nekoliko vedeti, kaj se godi v deželi, kaj v državi in v zunanjem svetu. Dober časopis je skoro nujno potreben vsakomur, ki se količkaj briga za to, kaj se godi okoli njega.

Tudi razne knjige nam nudijo vse polno dobrega. Seveda mislimo dobre, krščanske knjige, ki so pisane res ljudstvu v korist, ne le za trgovčev žep. Zato pa ni ravno dobro znamenje, da pada število članov pri »Družbi sv. Mohorja«. Goriško ima letos le 9.574 udov in sicer 750 manj, kakor lani. Za nas Goričane to res ni posebna čast. Celo Koroška dežela, ki je po večini nemška ima letos 6.091 udov. Padanje

članov pri književnem društvu je očiten znak kulturnega nazadovanja. Ali pa smo gospodarsko že tako nazadovali, da ne utegnemo onih 2 kron za letnino?

To bi bilo prav hudo znamenje, znamenje nevarne gospodarske bolezni.

Kakor smo videli je gospodarsko blagostanje nekaka podlaga duševnemu napredku; oboje je tedaj v tesni zvezi, posebno še, ker duševni napredek zopet pospešuje gospodarsko blaginjo. Zato naj nam bo vedno cilj skrbno in razumno gospodarstvo v vsakem oziru; na tej podlagi se bo lahko razvijala prava krščanska izobrazba, ki nam zopet daje novih navodil, da si izboljšamo svoj življenjski položaj. Čitajmo dobre krščanske liste, držimo se vedno prave krščanske omike in bodimo v vsakem oziru razsodni in misleči gospodarji. Po tej poti bomo koristili sebi in stranki in s tem pomagali celemu slovenskemu narodu do boljše bodočnosti. Varujmo se liberalnih gospodarskih sistemov, ki se bridko maščujejo nad ljudstvom. Liberalizem ni nikdar znal gospodariti za naše ljudstvo, ampak je skrbel vedno le za lene in delomržne mogotce.

Dopisi.

Iz Trente. Sv. Martin prinese drugod navadno dobro vino in svitile kromnice, v revno Trento je pa prinesel prezgodnji sneg, za začetek 60 cm. Kaj še-le bo do, sv. Jurija? Živino je zaprl v hleve, sena je malo. Bog pomagaj!

V noči od 12. na 13. t. m. je popolnoma pogorela hiša Ivanu Bergine, »Štruklju«. Ničesar ni bilo mogoče rešiti kot golo življenje gospodarja vdovca, njegove na pol slepe in gluhe matere in treh malih otrok. Vse mu je zgorelo, obleka, pohištvo in edini trentarski pridelek, malo krompirja. Družina je popolnoma na beraški paliči in navezana na podporo usmiljenih in radodarnih ljudi. Splošna revščina Trentarjev je pa daleko znana.

Košček domače umetnosti.

Kakor je že zadnjič omenila »Gorica«, je predaval v soboto 16. t. m. preč. g. prelat Drexler drugič zbranemu dijaštvu in nekaterim gg. profesorjem, navzoča sta bila tudi topot gg. ravnatelja gimnazije in realke. To predavanje je seznanilo poslušalce s staro krščansko umetnostjo in z domačimi cerkvenimi umetninami, katerih se v naši deželi nahaja še precej dosti.

Stara krščanska umetnost je začela zidati na antiki. Ostanki rimske in grške umetnosti so dali prve temelje za krščansko umetnost, kar je povsem razumljivo. Seveda so kristjani motive prikrojili po svoje in nekaterim kipom in slikam dali svoj verski, simboličen pomen. Najvažnejši objekt stare krščanske umetnosti je pač bazilika, kakor se jih je ohranilo še nekaj iz onih starih časov. Bazilika je nastala iz privatne rimske hiše ob času, ko so prvi kristjani molili Boga še na skrivaj in pri zaprtih vratih. Floris rimskih hiš se skoro vjema s prvimi božjimi hrami iz onega časa in je tudi povsem verjetno, da je res tako, ker so gotovo razni rimski bogataši, pristopivši h krščanski veri, dali

svoje hiše za skupne molitve na razpolago. Krasne bazilike so se ohranile kakor znano v Rimu, a tudi drugod. Naravnost občudovanja uredna je n. pr. bazilika v Ogleju, nič manj veličastna ni ona v Poreču. Ti hrami božji so po obliki mirni, skromni, a veličastni po svojem slogu. Krasili so jih mozaiki po stenah in v tlaku. Za ono dobo je mozaik v oglejski cerkvi eden najvažnejših. Dandanes cerkva navadno ne zidajo več v obliki bazilike, navadno na tri ladije z odprtim stropom, ampak vporabljajo raje druge sloge. Tak odprt strop pa imamo še v Marijinem svetišču na Sv. Gori.

Naša domača umetnost pa z bazilikami ni izumrla. Po naših krajih nahajamo prav lepih cerkvic, ki sicer niso iz onih starih prvotnih časov krščanstva, a imajo vendar svojo umetniško in zgodovinsko urednost. Preč. g. prelat Drexler je po pravici lahko povdaril, da bi bila marsikatera dežela ponosna, če bi imela toliko spomenikov iz starejših umetniških časov kot naša. G. predavatelj nam je pokazal kot vzgled za lepe, kraju primerne cerkve, ki ne kriče, ampak učinkujejo resno in veličastno, župno cerkev v Prvačini, neko cerkvico blizu Bračana, notranost cerkve Sv. Križa pri Kojskem, romarsko cerkev v

Vitovljah, fasado cerkve v Solkanu itd. Kraju in namenu primerna in umetniško učinkujoča je n. pr. tudi kapelica na solkanskem pokopališču. Lepe in umetniške partije ima neka romarska cerkvica pri Krminu, v Moši, cerkev v Volčah itd. Nekatero starejšo v gotskem ali baročnem slogu zidane stavbe so dandanes že »popravljenec«, to se pravi čisto brez okusa in čuta so predelane, prezidane in včasih naravnost ošemljene. To je absolutno krivo. Vsako staro umetnino je treba popraviti tako, kakor zahteva to slog in duh časa, v katerem je bila zidana. Starih umetnin ne bomo sedaj kar ometali in prebelili. Stem izgubijo ves svoj umetniški učinek in ne spadajo več v okolico, v katero so bile mišljene.

Mnogo je v naših krajih še lepih marmornih altarjev iz prejšnjih stoletij, ki so tuptam prebarvani, da se prvotne barve sploh ne poznajo več. Mnogo imamo pa lepo ohranjenih in tudi lepo restavriranih, ki se bodo tako držali še leta in leta. Star oltar še gotskega sloga je v že omenjeni cerkvi sv. Križa pri Kojskem, dosti enakih umetnin se je pa žalibog že izgubilo. Iz ogromne množine snovi naj omenim še, da imajo nekatere cerkve, tudi po deželi, prav lepo štukaturo kot n. pr. cerkev na Kostanjevici. Nekatero hranijo še lepe omare iz

prejšnjih stoletij, druge orglje, krsne kamne itd. Najlepše pa, kar je takih podrobnosti, ima gotovo prvaška cerkev, to je krasna, umetniška monštranca, gotskega sloga. — Za te vrste umetnine je prvaška župnija gotovo prva za stolnico v Gorici.

Tako predavanje seveda ne more predmeta izčrpati; preč. g. predavatelj nam je podal le odlomke, a iz teh odlomkov se vidi, da naša dežela hrani še dosti cerkvenih umetnin, za katere bi bilo res škoda, če bi se pokvarile ali izgubile. Vsi gg. župniki in vsi drugi, ki jim je mari za čast in diko naše dežele, naj bi se pobrigali za take stvari bolj kot se je morda to do sedaj godilo. Zato imamo konservatorje, imamo na Dunaju »Centralno komisijo«, ki rada gre pri takih stvareh na roko in dobijo se tudi podpore od ministerstva. Dani so tedaj pogoji za to, da se naše umetnine ohranijo in obvarujejo pogina. Kurz za cerkveno umetnost, ki se ravno te dni vrši v Gorici, bo gotovo podal potrebnih navodil in pojasnil, tako da bo stvar šla še lažje izpod rok. Želimo, da bi vse naše delavce na tem polju vodila prava ljubezen do umetnosti in tudi naklonjenost do naše ožje goriške domovine. d. b.

Tudi delegat Schöpfer je zaključil svoj govor z besedami: »Klic po ureditvi notranjih razmer je klic patriotizma«.

V seji dne 18. t. m. se je oglašil k besedi grof Latour, ki proti koncu svojega govora povdarja, da je najboljša garancija za vspehe v zunanji politiki krepka, močna vojska. Potem vsakemu motilcu miru lahko zakličemo: Ro-ko proč!

Delegat Pittoni se peča tudi z vprašanjem laške univerze. Še sedaj ni nič gotovega, in res je da je v Avstriji veliko število laških nezadovoljencev — iredentistov pa je po govornikovem mnenju prav malo. Sicer so nekatere medsebojne nezaupnosti med obema državama.

Proti trializmu je ostro govoril delegat Wolf.

Ob koncu je grof Berchtold podal nekatera pojasnila glede zunanje politike, posebno glede albanskega vprašanja. Italija je popolnoma z nami v tem oziru. Zadeva konzula Prochazke je nejasna. On sam bi šele stvar pojasnil do konca. Na to je bila seja zaključena. Danes se vrši seja z istim programom kot včeraj, t. j. zunanje zadeve. Potem pride na vrsto mornarica in Bosna.

Odločitev.

Včerajšnja »Information« ima na prvem mestu sledeči debelo tiskani odstavek: »V tem tednu pade odločitev. Avstro-Ogrska stoji na stališču, da stori zadnji korak šele, ko bodo izčrpana zadnja diplomatska sredstva. Neverjetno, ljudsko pravo zasmehujoče zadržanje Srbov bo pripomoglo našo vojaško pripravljenost v najkrajšem roku spopolniti. Javno mnenje*), ki ni dosedaj želelo povečanja bojnega pozorišča, je brezpogojno za jako ostro postopanje proti Srbiji, ki neče rešpektirati niti diplomatskih niti svojih ljudskopravnih obveznosti.

Afera konzula Prochazke.

V Avstriji je vzbudilo splošno pozornost, da avstrijski konzul Prochazka, ki je nastanjen v Prizrenu, ni od 4. t. m. ničesar javil na Dunaj. Avstrijsko ministerstvo za zunanje zadeve je zaradi tega vprašalo srbsko vlado, kaj je pravzaprav s konzulom. Srbska vlada je odgovorila, da se konzulu ni ničesar pripetilo. »Vossische Zeitung« pa poroča, da so Srbi konzula Prochazko aretirali in odvedli v prefekturo, ker je dopustil, da so iskali zavetja v avstrijskem konzulatu uporni Arnavti. Zadeva je važna in prišla je tudi v delegacije, kjer je delegat Latour vprašal tozadevnega pojasnila od zunanjega ministra. Minister je na to interpelacijo odgovoril, da se je srbska vlada uradno pritoževala o zadržanju konzula. Koliko je na tem resnice, se bode minister prepričal, ko bode osebno zaslišal konzula. Srbija tudi ni hotela dati dovoljenja, da bi se podal avstr. kurir v Prizren in sicer: baje iz vojaških razlogov. Sicer se bo dal ta konflikt hitro poravnati, je dostavil minister.

Avstrijski »ultimatum« glede Srbije?

Zaradi ministerskega sveta, kate-rega se je udeležil v Budimpešti tudi vojni minister, se je raznesla vest, da je Avstrija že sklenila ultimatum glede Srbije.

Domače in razne vesti.

Smrtna kosa. V soboto predpoludne je umrl v Gorici Josip J o o s, bivši lastnik hotela pri »Jelenu« in sedanj lastnik »Tirolerhofa«. — Pogreb je bil včeraj popoldne.

Podobo blatnega jezera dobijo navadno goriške ulice ob deževnih dneh. No, nazadnje se človek na vse privadi, tudi na te motne poulične kaluže. Nekaj pa je vendar, kar temu in onemu ne bo prav. Tlak ob hišah je tupatam tako

»zevajoč«, da človeku kar noga uide v ta brezna. V ulici Verdi te dni popravlja tlak, a tudi se opazuje skrajna nevarnost. Kar ni še končanega, se pokrije tupatam s ploščami vmes pa zijajo odprtine po par pedi. Da si kdo nogo polomi, za to je ta stvar kakor bi si izmislil!

Tečaj za cerkveno umetnost v Gorici. Včeraj je začel v Gorici tečaj za cerkveno umetnost, ki se vrši štiri dni. Predavajo znani strokovnjaki kot n. pr. P. Velicz, prof. dr. Swoboda, prelata Drexler, dr. Mantuani, konservator Gnirs in dr. Dreger. — P. Velicz je predaval včeraj in danes o ornamentiki kelihov, posebno o tehniki emajla. Današnje predavanje je obsegalo razne vezne tehnike (Stickerei). Povsod se je g. predavatelj pokazal strokovnjaka, ki mu ga zlepa ni para. Človek bi ne verjel, kako krasne stvari in kaka umetnost tiči v starejših cerkvenih posodah in oblekah. Dr. Drexler razlaga postanek cerkvene stavbarske umetnosti in njeno klasično podlago. O ohranitvi starih spomenikov govori dr. Mantuani. Tečaj obiskuje okoli 50 preč. gg. duhovnikov z dežele in mesta. Namen tečaja je seveda, povzdigniti smisel za cerkveno umetnost in ohranitev še tega, kar nam je od starih časov ostalo. Že sam Pij X. je l. 1907 priporočal v pismu na laške škofe večjo skrb za umetniške spomenike. Naj bi besede gg. govornikov rodile povsod dobre sadove in namen tečaja bo prav gotovo obilo dosežen. Predavanja se je udeležilo mnogo odlične duhovščine, med njo tudi naš prevzvišeni knezonadškof in pa tudi tržaški škof.

Listič »Libertà« se je spravil tudi na »Gorico«, češ, da dolžimo ob vsaki priliki »Lega nazionale« kar naravnost iredentizma. Nas pisanje te kvalitete kot je pisana »Libertà« kar nič ne gane, a opozorili bi na člančič v isti »Libertà« št. 127. pod naslovom »Eterna Austria«, kjer se neki dopisnik iz Kopra kar norčuje iz našega patriotskega društva »Flottenverein«.

»Görz!« Kdor se je nahajal minolo nedeljo na državnem kolodvoru, ko je prišel tržaški vlak ob 6. uri, je slišal sprevodnike klicati »Görz!« Ker smo bili vajeni slišati ime našega mesta ob prihodu vlaka v vseh treh jezikih se nam je to prav čudno zdelo in medtem ko smo premišljevali novo uvedbo gledali po peronu, zagledamo tam postajenačelnika Wieser-ja. Koj nam je došla misel, da mora biti izklicavanje imena postaje le v nemškem jeziku zopet Wieserjevo delo. Zagledali so ga sprevodniki in klicali so po nemško »Görz!«. Take reči se godijo v Gorici kjer je le nekaj čez 2000 Nemcev. — Wieser pa se je smehljaj, misleč, da je vsa Gorica že nemška.

Nemška pravičnost je v vseh nemških listih povzdignjena gotovo že najmanj med zvezde. Od nekaj pravijo Nemci, da imamo mi že narodno samostojnost, od nekaj že v narodnem oziru vse, če ne že preveč pravic itd. Da temu ni res, to vemo vsi, le Nemci to tajijo. »Tagespost« se je te dni izdala in enkrat povedala resnico. Pravi namreč, da bodo morali tudi Nemci začeti računati z novimi razmerami in vpeljati nov sistem, ki se glasi: **Narodna sprava, narodna pravičnost proti vsem.** Da, to zahtevamo tudi mi in sedaj vsaj vemo, da tega še nimamo, če nam to hočejo še le dati. Zakaj bi nam dajali kake pravice, če bi jih že imeli? Nimamo jih še, to so priznali tudi Nemci zato je na skrajni čas, da nam že dajo, kar nam gre.

Izpred sodišča. Trgovec Avanzini iz Gorice je bil kaznovan na 14 dni zapore zaradi zakrivljenega konkurza. — Ivan Marvin z Vogerskega je dobil 5 dni zapore zaradi prestopka proti varnosti življenja. Pri nekem pretepu v av- gustu na Vogerskem je namreč ranil Josipa Gregorič.

V Gorici pri osmici, to je na starem pokopališču pri komedijah se ljudstva

tako ob nedeljah popoldan kar tre. Najbolj dela »osmica«, to je nekovo drsaljšče, kjer se z vrha dolji podi cela vrsta nekkih sank, ki človeka za 40 h enkrat potegnejo po tisti »osmici« zopet na tla. Ta zver je baje iz Ljubljane odnesla v par tednih okoli 70.000 K (sedemdeset tisoč kron). Potem naj reče kdo, da ljudstvo nima denarja! Tu v Gorici ta »osmičar« tudi pridno pobira desetice in naše ljudstvo mu jih neutrudno nosi skupaj. Le pridno naprej, ta mož ima velike žepe!

Na slabi poti. Pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem ste stali minole dni 19letna Lucija Jurman iz Cerkena in 17letna Pavla Maraž iz Gorice, a pristojna na Češkem. Omenjeni deklici ste ukradli natakari »Pri Univerzi« Klede hranilno knjižico od »Monta« ter sta dvignili 80 K. Jurman je bila že izgnana iz Gorice in se je morala zagovarjati tudi zaradi tega, ker se je zopet prikazala v Gorici. Obe ste priznali dejanje. Maraž se je izgovarjala, da je bila zapeljana od Jurmanove. — Sodni dvor je obsodil Jurmanovo na 8 tednov in Maražovo na 4 tedne težke ječe.

Maražova 13letna sestra Ana pa je v soboto ukradla nekemu posestniku v Podgori enega petelina in dve kokoši, njen 15letni brat pa je v nedeljo izvršil tudi tatvino v Doberdolu, zaradi česar je bil včeraj aretiran.

Blagoslovljenje kripte nove cerkve Srca Jezusovega. Dne 2. decembra, ob obletnici položenja temeljnega kamna se bo vršilo slavnostno blagoslovljenje kripte nove cerkve Srca Jezusovega. Te slavnosti se bo udeležil tudi tržaški namestnik princ Hohenlohe.

Za Narodni muzej so darovali: Alojzij Možina, posestnik, Brje, starinsko ključavnico, Peter Jejič, krojaški mojster, Šmarje, nabral: 1.) Artur Kodrič, učitelj, Šmarje, 4 zvezke Pockl, 2.) Filip Štubelj, Šmarje, knjigo Vertova Matija, Vinoreja l. 1844, 3.) Ljudevit Poljšak, Šmarje, star utež, 4.) Ivan Vrtovec, Šmarje, 10 raznih novcev, 5.) Jožef Gregorič, Šmarje, 2 novca, 6.) Mihael Orel, Šmarje, 3 novce, 7.) Peter Jejič, Šmarje, 2 novca; Milan Šubić 10 novcev, Leopold Oblak v Gorici 3 novce, Stanislav Lestan, pismonoša v Gorici, 1 novce, Jakob Golob, dijak v Gorici, 3 novce, Vižintin v Sovodnjah 4 novce in staro ključavnico, Smet v Sovodnjah 17 raznih novcev in nekaj zanimivih prirodnin, Goriška Sokolska Župa 1 srebrnjak, A. Štrukelj, četrtoletnik učiteljskega v Gorici, knjigo L. Dolinar, Pesme v nedele celiga leta; Franc Pavletič, kovač v Rubijah 4 stare novce.

Odbor.

Izvestja »Centralne komisije« za oskrbovanje spomenikov poročajo v svoji zadnji (9. št.) številki, da dobi cerkev v Černem Kalu za popravilo starih oltarjev 600 K podpore, katere prispeva c. kr. naučno ministerstvo. V Biljani — ne vemo zakaj pišejo Izvestja »Bigliano« — se postavijo nove orglje v baročnem slogu. — Ker je kapelica Sv. Mihaela na starem pokopališču v Gorici izpostavljena vsem mogočim poškodbam, dobi v kratkem železno ograjo. Nekoliko poprave bi ji pač tudi ne škodilo!

Dražbeni razpis. Najboljšemu ponudniku se poveri dobava spodaj navedenega blaga, ki ga potrebujejo leta 1913. deželna umobolnica »Franc Josip I.«, deželna gluhonemica in oba oddelka deželne kmetijske šole.

Interesenti naj predložijo svoje pismene ponudbe v zapečatenih zavitkih pri vložnem zapisniku deželnega odbora najkasneje do poludne 3. decembra t. l.

Ponudniki morajo položiti pri deželni blagajni najkasneje do gorenjega dne varščino v gotovini ali v papirjih javnega kredita in sicer: 1000 K za dobavo mesa, 400 K za vino, 100 K za mleko, 200 K za jajca in 1000 K za premog.

Zajedno s ponudbami se morata izročiti oskrbništvu deželne umobolnice

po dva vzorca spodaj navedenega blaga; vzorci morajo biti zapečateni in zaznamovani z imenom ponudnika in izroče naj se v sledečih množinah: 500 gramov riža in moke, 1 l vina, olja in kisa, 100 gramov vsake druge vrste blaga, izvzemši meso, jajca, polenovko, limone in premog.

Vzorec slanine se mora izrezati tako, da se more dognati nje debelost.

Pri premoгу se mora navesti toplinska enota različnih vrst.

Blago, ki se bo moralo dobavati, je sledeče, količina približna: Goveje meso kg 25.000, telečje meso kg 5.500, jetrta kg 1000, sirkova moka 9.400, kava Santos kg 850, kavina primes kg 550, sladkor kg 4.500, riž 7.000, prešičja mast kg 1.800, slanina kg 1.400, olje 2.000 l, kis 1.800 l, sol kg 3.700, fižol kg 5.000, mleko 60.000 l, jajca 44.000 kosov, domači ementalški sir kg 1.100, bovški sir kg 1.500, parmski sir kg 350, polenovka kg 1.000, konzerve paradižnikov kg 250, citrone 1.400 kosov, vino 21.000 l, milo kg 1.300, premog Newcastle in Cardiff 600 ton, premog Scozia 300 ton, premog koks 150 ton, drva 300 m³.

Nadaljna pojasnila glede kakovosti blaga, ki se bo moralo dobavati, kakor tudi glede načina dobave, se dobe pri oskrbništvu deželne umobolnice ob delavnikih od 11. zjutraj do poldne.

Prijet defraudant. Iz Trsta poročajo, da se je policiji posrečilo prijeti onega sleparja Neumann-a, ki je imel svoj čas v Trstu menjalnico denarja, a je potem z veliko svoto denarja pobegnul. Nahajal se je več časa v Florenci, ne da bi ga policija mogla izslediti. Iz Florence se je med tem Neumann podal v Paris in nazaj v Rim in Florenco. Šele sedaj ga je policija zasačila. Ko je prišel k njemu policijski komisar, je Neumann sicer tajil, a nazadnje je vendar priznal svojo krivdo. Pri njem so našli še za 100.000 K urednostnih papirjev. Kriv je baje tudi Neumannov tovariš Jovanovič, ki je tudi pobegnul. Neumann izroči te dni avstrijski oblasti.

Pouk v ribolovu namerava vpeljati naša vlada za vse kraje avstrijske Adrije. Ta pouk bi opravljal posebna šolska ladaja, ki bi se vozila od kraja do kraja in tako omogočila v vseh nabrežnih naselbinah ribolovski pouk. Poleg ribolova bi se poučevalo tudi nekoliko o ribjem eksportu, o ribjih trgih in sploh o prodaji rib. V rabo bi prišle seveda vse moderne tehnične iznajdbe v tem oziru, katere so po večini našim ribičem še čisto neznane. Ideja je dobra, naj bi kmalu sledila tudi izpeljava!

Privatno žensko učiteljske v Pazinu. Pomanjkanje domačih učiteljic v Istri je postalo v zadnjem času tako občutno, da so sklenili isterski rodoljubi odpomoči tej mizeriji s tem, da ustanovijo v Pazinu tečaj privatne ženske učiteljske šole, v katerega se gojenke lahko vpišejo do 30. t. m.

Albanija in Koroška. Zadnji »Mir« izvrsno pravi: »Kaj čudno se sliši za Slovence, ko »Reichspost« dokazuje, da ima naša država v Albaniji zgodovinske pravice, ker je dala Albancem pristo- voljno nacionalne šole, jim tiskala prve njihove nacionalne knjige itd. Gotovo je to lepo od naše države! Toda kot avstrijski državljani pri tem opravičeno vprašujemo: Naša vlada ustanavlja iz dobrote tujim narodom nacionalne šole, tiska jim nacionalne knjige, nam državljanom, koroškim Slovencem pa, ki imamo pravico do nacionalnih šol, jih ne da!«

Razpust splitskega in šibeniškega mestnega sveta. Dalmatinsko namestništvo je razpustilo splitski in šibeniški mestni svet, ker so se vršile v Šibeniku in Splitu demonstracije v prilog zmago- jočim balkanskim državam ter proti Cuvajizmu na Hrvaškem. Pri teh dogodkih sta baje oba mestna sveta igrala demonstrativno ulogo. Za splitskega občinskega upravitelja je določen okrajni komisar Sporn.

Ko je okrajni glavar Calebich izročil v občinskem uradu v Šibeniku načel-

*) Pač mnenje lista »Die Information«. Op. ur.

Če se najdejo kje usmiljeni in do- brotlnivi ljudje, ki bi se spomnili revne družine s kakim darom, bi iste hvaležno sprejel kuratni urad v Trenti in izročil svojemu namenu. Kdor podpira potreb- nega, posojuje Bogu na obresti, Bog bo njegov plačnik.

Konjerejsko društvo v Tolminu. Iz Tolmina nam poročajo: Dne 16. t. m. se je vršil v Tolminu občni zbor »konjerejskega društva«. Zborovanja se je vdeložilo poleg predsednika kakih 25 članov, zastopnik dežel. odbora, g. živi- norejski nadzornik M. Klavžar in za- stopnik goriškega kmet. društva g. Vi- ljem Dominko. Iz kobariškega okraja se žalibog ni vdeležil nihče. Predsednik je podal dobro sestavljeno poročilo o do- sedanjem društvenem delovanju in raz- ložil potem pogoje, ki jih stavi c. kr. po- ljedelsko ministerstvo društvenikom, ki bi prevzeli v oskrbo nakupljene plem- enske kobile. Država bi dala namreč 2000 K in dežela tudi 2000 K podpore. S tem denarjem bi se nakupile breje kobile za pleme in sicer pinzgauerske pasme. Vsaka kobila stane okoli 2000 K. Nakupile bi se štiri, tedaj bi moral dati vsak, ki bi tako kobilo dobil, tudi sam 1000 K. Dalje mora imeti posestnik ta-

ko kobilo 6 let za pleme in sme prodati žrebeta le društvenikom. Z ozirom na te pogoje predlaga g. Oskar Gabršček sledečo resolucijo: »Z ozirom na slabe gmotne razmere smatrajo na današ- njem občnem zboru zbrani konjerejski svoto, ki se od njih zahteva za dobavo plemenskih kobil, za veliko previsoko in prosijo, da bi se prispevek znižal vsaj na 25% od kupne cene. Zajedno pred- lagajo, da se poviša vladni prispevek tako, da bi odgovarjalo število plemens- kih kobil, ki se naj nakupijo, vsaj 5% od števila v okraju nahajajočih se plem- enskih kobil. S tem bi se omogočil hi- trejši razvoj konjereje in bi se dospelo prej do zaželenega cilja. Denar, ki sta ga visoka vlada in dežela dovolili za povzdigo konjereje v tolminskem okra- ju, naj bi se za letos naložil in uporabil še le tedaj za nakup plemenskih kobil, ko se nabere večja svota.« Ta resolu- cija je bila med odobravanjem soglas- no sprejeta. Novi odbor se je po kon- čanih volitvah sestavil sledeče: Pred- sednik: g. Fr. Martelanc, c. kr. višji okr. živinozdravnik v Tolminu; odbor- nici so: Ivan Luznik, Poljubin; Anton Juretič, Kobarid; Anton Manfreda, Idersko; Ivan Prebanja, Št. Viška gora in Anton Klobučar, Dolje.

Bolgari pri Derkosu poraženi?

Včeraj in danes ni nobenega poro- čila iz bolgarskega glavnega stana. Pač pa so turška poročila tem pogostejša in javljajo sedaj le o porazih Bolgarov. Tako ima pariški »Journal« sledeče po- ročilo iz Hademkiöi-a, datirano od ne- delje: Bitka je splošna in se razteza na ozemlju, ki ga obdaja Črno in Marmar- sko morje. Razvila se je huda artiljerij- ska bitka. Prvi strel je padel danes ob 3. uri zjutraj. Nočno temo so motili bul- garski električni reflektorji, ki so iskali turške pozicije. Bolgarske čete so se nahajale 3 km od turških predstraž pri Čataldži. Velik bolgarski oddelek je skušal, izkoriščajoč nočno temo, priti v dolino. Turki pa so o pravem času opa- zili to premikanje. Turške straže so da- le znamenje alarma in koj potem je tur- ška infanterija začela streljati. Bolgari so bili presenečeni in so se umaknili. Nato so pa začeli pokati kanoni na celi črti, posebno moč so uporabili proti Hademkiöi-u. Turki so tudi odgovarjali s svojimi topovi.

Po par urah so turški častniki opa- zili, da so Bolgari skriti v gozdu Shaza. Poslali so tja infanterijo. Bolgari so se morali pokazati in turška artiljerija je začela na nje hud ogenj. Bitka še ni končana, a zdi se, da bodo zmagali Turki.

Pri Derkosu so Turki odbili Bol- gare ter jim odvzeli več topov.

Tri bolgarske divizije uničene?

Uradno se poroča iz Carigrada, da so Turki uničili pri Derkosu tri bolgar- ske divizije ter ujeli osem bataljonov. Pripomnimo, da je to turška vest.

Grki.

Grki zasedli Nikario.

Poveljnik grške vojne eskadre je brezzično brzojavil v Aten, da so Grki zasedli otok Nikarija ter nasadili v ve- liko navdušenje tamošnjega prebival- stva nanj grško zastavo.

Zavzetje Athosa.

»Wr. Allg. Ztg.« poroča, da so bili Grki pri zasedbi Athosa tudi navdušeno vsprejeti od prebivalstva.

Boji v Epiru.

Po uradnem poročilu orožniškega majorja Spiromilio, je on zasedel s svo- jimi oddelki mesto Chimara v Epiru. Drugo uradno poročilo pravi, da je pe- ta divizija pri Kumanu porazila sovraž- nika po peturni bitki ter zavzela dva topova. Desno grško krilo koraka pod poveljstvom prestolonaslednika proti Bitolju.

Turki.

Vzroki turških porazov.

Dva turška duhovnika razlagata v listu »Ikdam« vzroke turških porazov v balkanski vojski. Bila sta namreč na bojišču ter tam izvedela vzroke. Prvi vzrok obstoji v spremenjenih razmerah v turški armadi, katere so uvedli Mla- doturki. Posebno je kriva neuspehov nova vojna organizacija, vsled katere se je znižalo število častnikov in konj za tren. Poprej je imel vsak bataljon 20 do 25 častnikov. Po novi organizaciji šteje bataljon le 12 oficirjev, od katerih so bili nekateri bolni, drugi so služili le mimogrede, tako da je bilo večkrat ne- mogoče dobiti sposobnega poveljnika bataljona. Vsled novih postav je torej le redkokdaj štel bataljon 12 častnikov. — Nekateri bataljoni so šteli celo le 5 čast- nikov. Vsled pomanjkanja konj pri tren- nu je bilo prevažanje municije in živeža jako otežkočeno; razum tega so manj- kala tudi druga prometna sredstva.

Bolgari razpolagajo s šestkrat več- jim številom avtomobilov in imajo štiri- rikrat toliko vozov kot Turčija. Turkom je zmanjkala tudi municija in imeli so tudi topove, ki so se razpočili. Infante- rijo je popadla panika in v dežju šrap- nelov se je umikavala. Mobilizacija in koncentracija čet se ni mogla izvršiti po predpisani hitrosti in vsled kuge se niso smele udeležiti vojske čete iz Sorije. — Velika večina vojaštva ni bila niti vo-

jaško izvežbana. Konečno pravita oba duhovnika, da je eden važnih vzrokov poraza tudi verska mlačnost, ki je na- stala v Turčiji.

V prejšnjem času so imeli vojaki petkrat na dan molitev in duhovniki so podpirali njih verski čut. Sedaj se ob- državajo molitve le od slučaja do slu- čaja in se je pričelo vzbujati v vojakih navdušenje za smrt za domovino. Mo- ralna vrednost vojaštva je tudi padla, ker je bilo v zadnjih štirih letih prepo- gostokrat mobilizirano, bodisi proti Ma- cedoniji, ali Albaniji ali Haura Keraku ali proti Jemenu. Veliko število sorod- nikov sedanjih vojakov, ki so se takrat podali potlačiti ustajo, se ni več vrnilo.

Iz turških poročil je posneti, da se je pogum Turkov v zadnjem času dvig- nil. Bajje začeljanjo Turki pri Čataldži zmagovati. Toda njih vrste postajajo vedno bolj redke vsled kolere, ki je za- čela med njimi divjati. Dan na dan se pojavijo na stotine slučajev, mnogo tu- di s smrtnim izidom.

Kolera v Carigradu.

V Carigradu divja, kakor se uradno poroča, kolera. — Vsaki dan oboli na stotine ljudi na tej bolezni. Več jih je že umrlo. Poslaniki tujih držav so zahte- vali, naj se odredi potrebno, da se kuga ne razširi. V nedeljo se je zbral medna- rodni zdravstveni odbor, ki se je po- svetoval o korakih, ki so v takih sluča- jih potrebni.

Diplomatično delo.

Vsi listi imajo kar cele strani o di- plomatičnih dogovorih, ki se bajje vrše glede balkanskih zadev. Prav lahko re- čemo, da so vse te vesti le domneva- nja in da se ne more izvedeti prav- nič pozitivnega.

Posredovanje Italije v Belgradu?

Dementirajo se vesti, da bi bila Italija intervenirala pri srbski vladi zaradi av- stro-srbskega konflikta. Italija je sicer imela posvetovanje potom svojega po- slanika s srbsko vlado, a ni bilo oficijel- no in njene zahteve se ne krijejo z oni- mi Avstrije.

Ruske zahteve.

Ruski listi so mnenja, da bo tudi Rusija stavila svoje zahteve, ko pride do razdelitve turških vilajetov. Zago- tavlja se, da bo Rusija zahtevala razo- boroženje Bospora in Dardanel ter en- etok, kjer si bo ustanovila postajo premog.

Za izkrcavanje tujih čet v Peri.

V nedeljo so se dokončale priprave na tujih vojnih ladijah pred Carigradom za izkrcavanje vojaštva v slučaju nere- dov. Napravil se je v to svrhu natan- čen načrt. Konečna odločitev se bo sklenila v prihodnjih dneh.

Politični pregled.

Delegacije.

Delegacijsko zasedanje v Buda- pešti se bliža h koncu. Govori se suče- jo približno vsi okoli enega in istega predmeta, to je sedanje stanje monar- hije z ozirom na nove razmere na Bal- kanu. V seji dne 16. nov. je delegat M a s a r y k povdarjal, da bi nam kaka srbska luka v Jadranskem morju ne mogla nič škodovati. O vojni luki sploh ni govora, trgovska luka bi nam pa ko- ristila, ker bi se enkrat lahko otresli ogrskih magnatov, ki gledajo le za svoj žep. Delegat S m o d l a k a konstatira, da ni v delegacijah zastopnikov iz Bo- sne ne iz Hrvaške, kar kaže, da tam doli razmere ne morejo biti v redu.

Delegat S e i d e l je v svojem go- voru nastopal prav ostro proti dr. Šus- teršiču. Sicer pa pravi, da tudi on ni za vojsko, a če absolutno drugače ne gre, tedaj je treba storiti tudi zadnji korak v obrambo naših interesov.

Delegat S m e r a l je skozi in skozi proti vojski. Rajši naj se urede razmere doma, to bo gotovo več koristilo kot vojna.

Vojna na Balkanu.

Črnogorci.

Črnogorci so zopet zasedli Sv. Ivan Meduvanski.

Iz Rieke se poroča, da je došla v glavni stan vest, da so čete generala Martinovič-a zopet zasedle luko Sv. Ivan Meduvanski.

Boj pri Medui.

General Martinović poroča v Rie- ko: Po zavzetju Sv. Ivana Meduvan- skega je skušalo kakih 3000 Turkov zapoditi črnogorske vojakke iz njihovih pozicij. Nastala je huda bitka, ki je tra- jala več ur. Črnogorcem se je posrečilo odbiti turški naval ter zapoditi Turke v beg. Turki so imeli ogromne izgube. Črnogorci štejejo sto mrtvih in ranje- nih. —

Tudi Leš konečno zaseden.

Iz Bara se poroča listu »Il Giornale d'Italia«: Šele v soboto so Črnogorci zasedli z vojaštvom mesto Sv. Ivan Me- duvanski. Okolo poludne je prišla v lu- ko jahta črnogorskega kralja »Ruma«. Turški vojaki so začeli iz zavetja v ska- lovju na njo streljati. Jahta je dospela prezgodaj, kajti v istem času se je vrglo kakih 100 prostovoljcev v družbi s 100 vojaki proti mestu, katero je hrabro branila turška posadka, obstoječa iz kakih 200 mož.

Nato so Črnogorci zasedli mesto in vojaki so se podali v turške vojašnice. V luki so zaplenili parnik »Skodra«, na katerem se je nahajal vojni material.

General Martinović se je podal z enim bataljonom proti Lešu v čigar o- kolicah se je razvila huda bitka, po kateri so Črnogorci zasedli tudi Leš.

Bitki pri Sv. Ivanu in Lešu ste bili kljub malemu številu obojestranskih bo- bojevnikov jako krvavi. Turki so se umaknili proti Drač-u. Več jih je prišlo v jetništvo. Na bojnem polju pa je osta- lo mnogo mrtvih in ranjencev.

Srbi.

Bitka pri Bitolju.

Iz Belgrada se poroča, da se je po dvednevni bitki posrečilo Srbom pola- stiti se najvažnejših pozicij pred Bitol- ljem.

Turki se umikajo proti mestu, od katerega se pričakuje, da pade prej ko slej.

BITOLJ PADEL — 50.000 TURŠKIH JETNIKOV.

Iz Belgrada se poroča, da je včeraj padel Bitolj s celo posadko v srbske roke 50.000 Turkov se je udalo. Turški

poraz pri Bitolju je bil katastrofalen. Z vojaštvom vred je prišlo v jetništvo tudi poveljništvo. Feti paša in Zeki pa- ša sta tudi srbska jetnika. S to zmago je turški upor v Macedoniji popolnoma premagan. Turki so se dva dni branili z obupno hrabrostjo, a vse njih juna- štvo je bilo zaman.

Grška zmaga provzročila padec Bitolja.

Iz Bitolja se poroča v Bukarešt, da so zasedli Grki prelaz Kirlider, 20 km oddaljen od Bitolja. Turki se se z vso močjo vrgli na to stran. A Grki so jih odbili ter zapodili v Bitolj, kjer so jih z druge strani napadli Srbi. Padec Bitolja je torej pripisati tudi grški zmagi.

Srbija je odpoklicala vojaštvo, ki je imelo prodirati proti Drač-u.

Iz Belgrada se poroča, da je arma- da generala Živković-a dobila povelje umakniti se iz Djakovice v Mitrovico.

Vrnitev kralja Petra v Belgrad.

Kralj Peter se je imel minole dni vrniti z bojišča v Belgrad, kjer so mu nameravali napraviti slavnosten vspre- jem. Toda odpotovanje z bojišča je kralj bajje odložil, dokler ne padeta Bi- tolj in Skader, da bi bila njegova povr- nitev v Belgrad še bolj svečanostna.

Bolgari.

Boji pri Čataldži se nadaljujejo.

Zadnjič smo poročali, da so se bajje že začela pogajanja za premirje. Obe- nem smo tudi javili, da za časa poga- janj strategične operacije ne bodo mi- rovale. Nedejski listi so celo trdili, da je bilo v petek že sklenjeno premirje med Turki in Bolgari. Toda ta vest je bila prerana in včeraj se je po Sofiji raznesla vest, da Turki niso sprejeli tr- dih pogojev, ki jih je stavila Bolgarija za premirje, kateremu bi imela slediti mi- rovna pogajanja in bi se slednjič imel skleniti mir. Toda kot rečeno, Turki smatrajo pogoje za nesprejemljive in krvavi ples se nadaljuje. V Sofiji so mnenja, da je uhod Bolgarov v Cari- grad neizogiben.

Zopet posredovanje velesil.

Ker so se pogajanja za premirje prelomila in se torej boji pri Carigradu nadaljujejo, je pričakovati, da bodo zo- pet poskušale velesile svoje posredo- valno delo. Iz Sofije pa se poroča, da bo Bolgarija odgovarjala še-le iz Cari- grada.

Pravi Franck's kavni mlinček najbolji pridatek za kavo!

Tovarniška znamka.

sl ba y 2806, 1:1116

niku odlok in predstavil novega upravitelja, sta načelnik in občinski svet protestirala proti razpustitvi občinskega sveta in izjavila, da se umakneta le sili. Nato je okrajni glavar udril z orožniki v občinski urad in načelnik in mestni odborniki so zapustili občinski dom, ki je sedaj zastražen od orožništva.

Napravile so se i v Splitu i v Šibeniku demonstrativne ovacije županoma in občinskim odbornikom.

Ta čin je ozlovoljil celo Dalmacijo. Deželni odbor, občine, sploh vsa Dalmacija brez razlike strank je solidarna proti tekemu počenjanju pol. oblasti

Dalmatinski Albanci hoteli demonstrirati. Iz Arbanasa, zaderskega predmestja, se je hotelo podati več sto tam živečih in jezikovni otok tvorečih Albancev v Zader pred namestništvo in italijanski konzulat, da bi tam demonstrirali za neodvisnost Albanije. Policija pa jih je pred mestom zavrnila.

Za državne železničarje. »Društvo za varstvo otrok ob avstrijski Rivierie je v sporazumu z železniško upravo v svoji vili »Miramar« na Voloskem dalo na razpolago prostora za 48 državnih železničarjev, ki bi bili od 15. novembra do 15. marca 1913. potrebni za okrepitev svojega zdravja preživeti ta čas na jugu. Ti železničarji dobé tudi hrano in zdravniško pomoč brezplačno.

Slov. kat. ak. teh. društvo »Zarja«, Gradec, Prokopig. 12./II. si je na občnem zboru 8. XI. 1912. izvolilo za zimski tečaj 1912./13. sledeči odbor: Predsednik: Anton Kodrè, jur.; podpreds.: Dom. Žvokelj, jur.; tajnik: Avg. Habermuth, jur.; blagajnik: Jos. Pavlin, med.; knjižničar: Ign. Voštar, fil.; gospodar: Ivan Drobnič, med.; odb. nam. Zorau Jošt, med.

Nemštvo v Galiciji nazaduje tako tožijo nemški listi. Leta 1880 je bilo vpisanih v Galiciji še 323.621 Nemcev, l. 1890 le 227.158, l. 1900 le 212.327 in leta 1910 samo še 90.416. Bajé pada število Nemcev tako močno, ker se nemško govoreči judje nočejo več vpisati kot Nemci. Torej na judih sloni gališko nemštvo! Za povzdigo nemštva v Galiciji skrbi sedaj »zveza krščanskih Nemcev«, ki je imela lansko leto 94 podružnic in 5148 članov.

IZJAVA.

Vsled dopisov oziroma odprtih pisem g. dekana v listu »Novi čas« mi je odgovoriti v pojasnilo sledeče:

Na vprašanje g. R., da li je res primanjkljaj pri občini, izjavil sem, da so imele posamezne davčne občine v številni tukajšnji ubožni zalog glasom računov za l. 1911 skupaj približno 8000 K prebitka.

Drugi dan povedal sem istemu na ponovno vprašanje o priliki, ko me je povabil pogledati izvrstno prenovljene slike na cerkveni fasadi, da je župan plačal na račun posojila za novi vodovod v Cerknem pri tuk. hranilnici v tekočem letu znesek 3.000 K in pred kratkim zopet za drugo 1000 K, katera zneska pa prideta še le v račun za leto 1912. Ne vem, kako je mogel dotični poročevalec, ker je povedal eno, zamolčati drugo mojo izjavo.

Menim, da bo vendar vsem znano in torej tudi gosp. dekanu in njegovemu poročevalcu bivšemu podžupanu, da so pri občini stroški tudi v prvi polovici leta in da se obč. doklade prejmejo največ še le proti koncu leta ter se morajo izdatki kriti s prebitkom prejšnjega leta. Izjavljam pa, da ni bilo govora, da je župan prebitek občin poveril na škodo istih, ker je umevno, da mora kot računodajalec predložiti blagajno v soglasju s knjigami in računi.

Glede navedenega prebitka znano je bilo tudi drugim občinarjem, kateri so občinske račune, ko so bili razpoloženi, pregledali in se mojo osebo brezpotrebno vtika v boj, kateri se od gotove strani vrši proti županu že 2 leti, kakor omenja tudi gosp. dekan, čeravno poprej bolj na skrivnem in so temu, kakor je razvidno, krive samo osebnosti in ne toliko blagor občine.

Cerkno, 17. novembra 1912.

Anton Kosmač,
obč. pis.

GOSPODIČNA

v vseh pisarniških delih verzirana, z daljšo prakso, zmožna nemške in slovenske korespondence išče mesta bodisi v pisarne kake veletrgovine z vinom, ali drugi pisarni.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Kupujte samo dvokolesa „ALTENA“, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in najboljši bod si za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji Original „Victoria“ so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj tebe brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,
GORICA — Stolni trg št. 9.

NOVO! „Šlagar“ 1912 **NOVO!**
D. R. G. M. št. 526.081.

Novoletna šaljlva razglednica

na dosedaj še nepoznani način. Vsaka razglednica en „šlagar“, neprekosljiva, humoriistična in senzacionalna. Vsaka tudi najmanjša pošiljatev je dobro izbrana in vsaka razglednica v zavitku.

Razprodajo mamó edino-le mi. — Iščejo se zastopniki po vseh krajih.

10 orig. uzorcev proti vpoš.	0.75 K
25 komadov	1.— „
50 „	1.75 „
100 „	5.— „

Habighorst & Co. Bechumi. W.

Povzetteje 40 vinarjev več. Sprejmejo se znamke vseh dežel kot plačilo.

OGLAS.

Dela za zgradbo novih občinskih vodovodov v vasi ŠMARJE in v vasi na SVINEM, ki so proračunjeni prvi na 14.500 in drugi na 17.000 kron, se oddajo potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela obsejajoče ponudbe z napovedjo popusta odnosno doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna odnosno cele svote naj se predložé za vsako delo posebej do 15. decembra 1912 do 10. ure predpoludne podpisaneemu občinskemu uradu.

Ponudbe, ki morajo biti kolekovane s kolekom 1 K, poslati je županstvu v Šmarje-Ajdovščina z nadpisom: „Ponudba za prevzetje gradbe novega vodovoda v vasi Šmarje odnosno v vasi Svinno“.

Vsaki ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje in da se jim vkloni.

Razun tega je dodati kakor varščino še 5% stavbenih stroškov v gotovini ali v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih i. s. za vodovod v Šmarjah 725 in za vodovod na Svinem pa 850 K.

Občina si izrecno pridržuje pravico izbrati ponudnika, katerega hoče ne gledé na višino ponudbene cene ter se izjavi v dobi 14 dni v stvari oddaje dela.

Načrti, proračuni in stavbeni pogoji so na vpogled na županstvu v Šmarjah ob uradnih urah.

Županstvo v Šmarjah,

14. novembra 1912.

Župan: **Grunter.**

Velika izbéra čevljev

za moške, ženske in otroke

J. Drufovka-Gorica
Gosposka ul. 3, nasproti Monta.

JOSIP BONANNI

naslednik T. Slabanja

srebrar in zlatar v Gorici ulica Morelli 12
odlikovan z zlato svetinjo

se priporoča vsem čč. cerkvenim oskrbništvom za vsakovrstna izgotovila cerkvenega orodja. Plačuje se tudi na obroke. Konkurencá v cenah izključena. Cenike gratis franko na dom.

